

קבר חולדה

אלי שילר

חולדה ניבאה בירושלים בימיו של המלך יאשיהו והיא נמנית על ארבע הנשים היחידות במקרא שזכו להיקרא בשם נביאה. נזכרת בספר מלכים (מל"ב כ) בקשר למשלחת שבאה אליה כדי לשאול על פשר דברי הפורענות הכתובים בספר התורה שנמצא במקדש. חולדה אישרה אמנם כי הפורענות תחול על יהודה, "אך לא בימיו של יאשיהו שעשה הישר בעיני ה'".

קבר חולדה היה לפי הכתובים בירושלים שבתוך החומות,¹ אולי לא הרחק משערי חולדה הנקראים על שמה.² בימי הביניים החלו מצביעים על קבר חולדה בהר הזיתים. הראשון להזכירו היה, כנראה, אשתורי הפרחי.³ קבר חולדה נזכר בהמשך רבות בספרות עולי הרגל היהודים, אך מיקומו של הקבר, שעמד בסתירה לכתובים, הביא רבים לפקפק באמיתותו. כך, היוסף שוארץ מכנה את התפילה בקבר חולדה (המדומה לדעתו) כ'עבודה זרה'.⁴ מכל מקום, יהודים הרבו לעלות לרגל לקבר חולדה הנביאה, כדי להביע את רחשי לבם למקום. הם גם נהגו לעתים להקיף את הקבר בחוט אדום כמקובל בקבר רחל, ולרשום את שמם על הקירות, מהן שנותרו במקום עד ימינו.

בין הקיר ומצבת הקבר מעבר צר: מסורת הייתה רווחת בין עולי הרגל, כי המצליח לעבור במקום נקי מעוונות ודרכו פתוחה לגן העדן...

גם בני דתות אחרות מתייחסים בקדושה רבה למקום, אך אינם מזוהים בו את קבר חולדה. לפי גרסת המוסלמים, בחזקתם נמצא המקום, זהו קברה של נזיר מוסלמית נודעת ילידת עירק, רבעה אל עדואייה, שנפטרה במאה התשיעית.⁵ הנוצרים מאידך מאמינים כי זהו קברה של הנזירה פלגיה (ר' קבר פלגיה בפרק הר הזיתים במסורת הנוצרית).

תיאור המקום: קבר חולדה נמצא במרומי הר הזיתים, בסמוך לחצר 'כנסיית העלייה' בדרומו. מעבר חשוך ובו 12 מדרגות מוליכות לחדר קטן ובו סרקופג פשוט הנושא כתובת יוונית. המקום סגור, בדרך כלל, למבקרים.

הערות

1. תוספתא נגעים ו, ב.
2. כך בשחזור של פרופ' אבי יונה המנוח במלון הולילנד.
3. כפתור ופרח, תרג"ז, עמ' קא.
4. תבואות הארץ, תר"ס, עמ' ש.
5. וילנאי, ירושלים, ב, עמ' 372.